

חוברת מלווה לערכת

ח י נ ו ר
ח ב ר ת י
ע ר כ י

תוכן עניינים

5	חזון החמ"ד
7	דברי ברכה // מיכל דה האן / סגנית ראש המנהל
9	מבוא // צוות תכנים
10	1.1 כרטיסיות "שבילים"
12	1.2 אבני דרך OECD 2030
15	2.1 פיצוחים
16	2.2 לוח מסלול "שבילים"
17	2.3 לוח ארגון חודשי / תקופתי / שנתי
19	3.1 כרזות של עין טובה
20	3.2 כשעין טובה פוגשת
23	3.3 עין טובה כלפי עצמי וחבריי
24	3.4 קופסת העין הטובה
25	4.1 כרזות
26	4.2 פרוסות של עוגה
27	4.3 מילים של שינוי
28	4.4 קווה קווה המילה הטובה - פריסה של קווה קווה
29	4.5 קלפי רביעיות - טהרת הלשון

איסוף, כתיבה ועריכה: מיכל דה האן, צוות תכנים חמ"ד, חגית לזר, תהילה יצחקי

הפקה: אתי אורלב, שרה תורג'מן, מנהל החינוך הדתי

עריכת לשון: מוריה שטרן

עיצוב גרפי: נעה כהן-שלמון

איור דמויות מלוות: מיכל כפיר

הוצאה לאור: גף הפרסומים, משרד החינוך gov

כתובת אתר המנהל: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/hemed>

ה'תש"ף - 2019

מנהל החינוך הדתי על ראשיו, מחנכיו, מנהליו, מפקחיו וחברי מועצת החמ"ד, מחויבים לחינוך ילדי ישראל ליראת שמיים ולחיי תורה ומצוות באהבה.

אנו פועלים כדי להתקרב ולקרב אל אבינו שבשמיים - מתוך אמונה עמוקה והשקפת עולם מגובשת ושקולה, מתוך מחויבות לחינוך כשליחות לכלל ישראל, מתוך שאיפה לשותפות ביצירת חברת מופת ומתוך מחויבות לתורה ולהלכה.

בתי החינוך של החמ"ד הם כמשפחה עבור כל הבאים בשעריהם:
תלמידים, הורים, מורים ומנהלים - **בית חינוך כמשפחה.**

בתי החינוך של החמ"ד הם בתים של תורה, של יראת שמיים ואהבת ה' ושל מידות טובות ודרך ארץ.

בתי החינוך של החמ"ד מעודדים טיפוח זהות אישית ציונית-דתית וחברתית-אזרחית.

בתי חינוך של החמ"ד מלמדים באהבה ומחזקים את רוח האדם.

בתי החינוך של החמ"ד מקדמים למידה משמעותית, חדות הדעת ומצוינות.

מטרות החינוך הממלכתי-דתי:

■ **בין אדם לעצמו:** חינוך למידות טובות ושאיפה לצמיחה מתמדת ולמצוינות בכל תחומי החיים.

■ **בין אדם לאלוקיו:** חינוך לאמונה בקב"ה, לאהבת ה', ליראת שמיים ולחיי תורה ומצוות.

■ **בין אדם לדולתו:** חינוך להכרת מעלת האדם, הנברא בצלם אלוקים, ולדבקות בכלל הגדול של "ואהבת לרעך כמוך" ובמצוות הנובעות ממנו.

■ **בין אדם לעמו:** חינוך לאהבת כלל ישראל, מתוך אחריות אישית ומעורבות חברתית.

■ **בין אדם לארצו ולמדינתו:** חינוך לאהבת הארץ, להכרה בערכה הרוחני, הלאומי וההיסטורי של מדינת ישראל, לאחריות לעתיד המדינה ולנכונות לפעול למענה.

דברי ברכה

מיכל דה האן // סגנית ראש המנהל

מהי מהות שליחות החינוך בחמ"ד? תכניות שונות ומגוונות, הוראה, חינוך, פעילויות וחוויה, כל אלה בחמ"ד נושאות מטרת על משמעותית ועיקרית - טיפוח זהות ציונית דתית.

אנו פועלים בדרכים נפלאות, ללא לאות, להגשמת מטרה נשגבה זו. מחוץ לכיתה ובתוכה, בשיתוף גורמי חוץ ובשיעורי חינוך, באמצעות מפגש וחוויה, אישית וכללית.

ומה לגבי דרכי ההוראה והלמידה?

במינהל החמ"ד ביקשנו להעמיק את העשייה בטיפוח דמות בוגר בעל זהות מבוססת בכל רכיב בית ספרי, ובדרכי הלמידה כמסלול עיקרי שבהם. אנו דוגלים בהקניית ידע במקצועות הדעת, רכישת מיומנויות וחינוך ערכי, תוך פיתוח כישורי יזמות, יצירתיות, חשיבה ביקורתית, והכול מתוך אהבת תורה, עמל תורה, אהבת עם ומולדת.

זוהי תכנית החמ"ד לטיפוח דרכי ההוראה למידה - לב לדעת פמ"ע (פדגוגיה מוטת עתיד), אותה אנו מובילים בשיתוף אגף מו"פ במשרד החינוך.

לרכז לחינוך חברתי ערכי חשיבות רבה בתהליך. הוא שותף לצוות ההוראה, מוביל שילוב ערכים בתחומי הדעת, מעמיק למידה זו בלמידה חווייתית בתכניות לא פורמליות, מוביל מנהיגות תלמידים "הקהל למען ציון" ועוד. מדונית עבודתו משלים הרכז מיומנויות אלה, מעמיק ומטמיע, מחבר בין ידע לחינוך ומסייע בטיפוח זהות ציונית דתית.

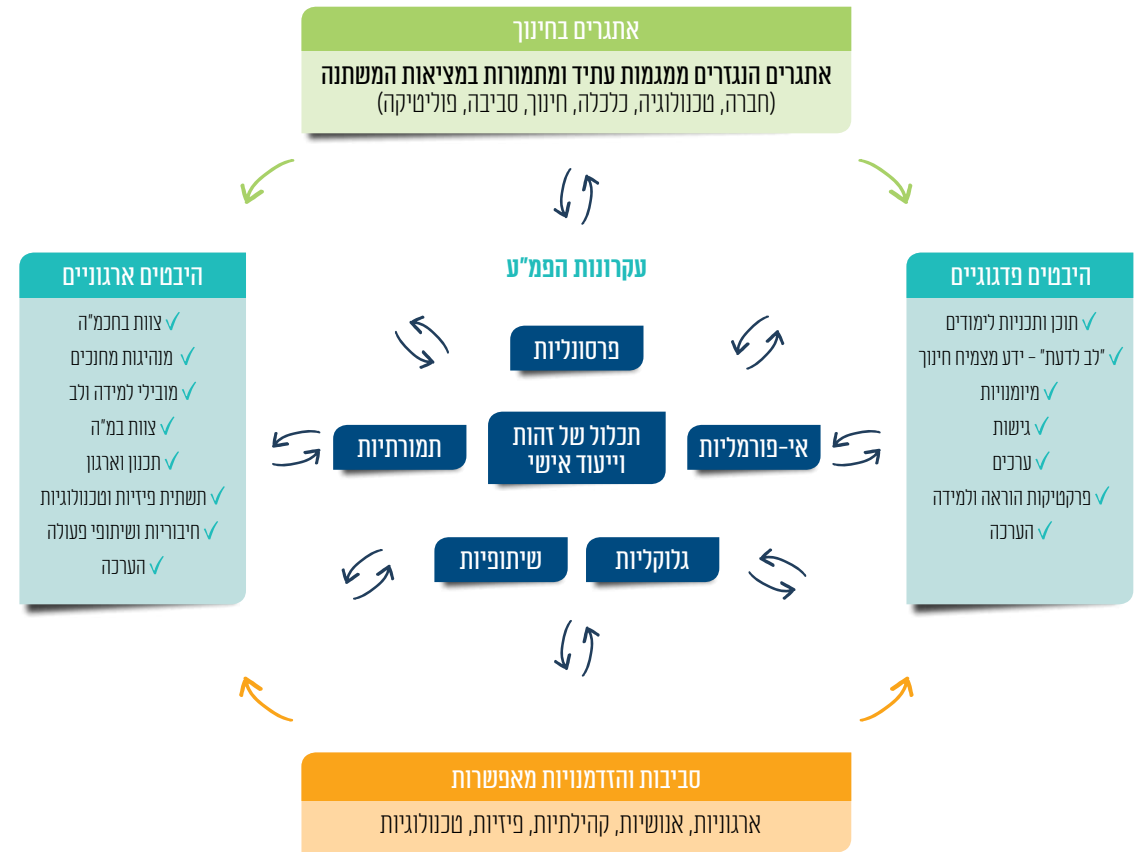
מאחלת ומתפללת להצלחת משימתנו, מלאכת הקודש, החינוך.

בהערכה רבה לכל פועלכם,

מיכל

פדגוגיה מוטת עתיד חמ"ד

מצפן מערכי במציאות המשתנה

מבוא

תפקיד רכז החינוך החברתי ערכי הינו תפקיד מפתח בהובלת תהליכים חינוכיים בבתי החינוך. הגדרת התפקיד באה לידי ביטוי בחלקו המשמעותי של הרכז בצוות בחכמ"ה. תפקיד הרכז לא מסתכם בהזמנת פעילויות או ארגון תכניות חברתיות, אלא הוא מוביל ומעצים תהליכים בבית החינוך מתוך העצמת התחום החברתי ערכי.

בשנים האחרונות החמ"ד נכנס כפיילוט לשלב נוסף בהובלת מהלכים בבתי החינוך, על-ידי **המצפן המערכתי בחמ"ד**. המצפן המערכתי רואה את בתי החינוך כארגון העונה למגמות, לאתגרים ולהזדמנויות תוך גיוס ראייה כוללת של ההיבטים הפדגוגיים והארגוניים בבתי החינוך. המצפן המערכתי אף הגדיר שישה עקרונות לבית חינוך מוטת עתיד.

ההיבטים הפדגוגיים המשפיעים ומושפעים מהמצפן המערכתי מבוססים בחלקם על **אבני הדרך של ה-OECD 2030**. נציגי מדינות שונות בעולם ישבו לחקור מהן המיומנויות, הגישות והערכים אליהם ידקק ילד שמתחיל את כיתה א', כאשר יסיים את 12 שנות לימודיו (2030 מייצג את שנת 2,030 בה התלמידים הצעירים שהתחילו כיתה א' ב-2018, יסיימו את 12 שנות הלימוד).

אין ספק כי החינוך החברתי ערכי הינו אחד מהתחומים העיקריים להקניית אבני דרך אלו ולהטמעתן, הן בלימוד והטמעה בשיעורי החינוך והן בפעילויות השונות התוך כיתתיות והבית ספריות הכוללות. השימוש במונחים של "אבני הדרך" ממקצע את עבודתו של הרכז החברתי ערכי ומנכיח את חשיבות השימוש באבני דרך אלו.

העבודה סביב אבני הדרך מאפשרת לבחון את עבודת הרכז מעבר להעברת תכנים ערכיים חינוכיים, להכנת התלמיד בהפנמת אבני הדרך: מיומנויות, גישות וערכים אלו.

לשם כך ישנו בחוברת זו כלי המנגיש את האפשרות לעסוק באבני הדרך הן בצוותי בחכמ"ה, הן בחדרי המורים והן בקרב התלמידים. בנוסף, בכל כלי ישנה התייחסות לאבני הדרך 2030 אותן הכלי מקדם. אין ספק כי מיומנויות, גישות וערכים רבים יכולים להתאים לכל כלי, אך בחוברת מיוצגות אבנים נבחרות.

מוזמנים להשתמש בכלים, להוסיף, לשנות, להתאים לצרכים של בתי החינוך ובע"ה להגדיל תורה ולהאדירה.

שאו ברכה על עבודת הקודש!

צוות תכנים חמ"ד

1.1 כרטיסיות "שבילים"

אבני דרך <<<

רציונאל

הכלי מאפשר שיח סביב נושאים חינוכיים / אישיים / מקצועיים, סביב תהליכים, בחירת דרכי פעולה, מיקומו של המורה כלפי המציאות המשתנה ועוד.

הכלי כולל

כרטיסיות דו-צדדיות:

בצד אחד תמונות של שבילים, בצד השני אמרות הקשורות לערכים / לחינוך / לתהליכים.

דרכי פעולה

יש לפזר את הכרטיסים על שולחנות / על הרצפה, או לחילופין לחלק אותם באופן אקראי בין המשתתפים.

המנחה מעלה נושא / סוגיה / בקשה להתייחסות, למשל:

- החינוך החברתי ערכי עבורי...
- המצב החברתי בבית הספר הוא...
- ההשפעה של החינוך החברתי בעיניי...
- המקום בו אני נמצא בהובלת תהליכים חינוכיים חברתיים ערכיים בכיתה / בבית החינוך הוא...
- השביל מייצג בעיניי את הדרך להשפעה המיטבית על התלמידים בתחומים החברתיים-ערכיים.

המשתתפים בוחרים את הכרטיס שמייצג עבורם באופן המיטבי את ההתייחסות לנושא, ולאחר מכן עורכים שיח של שיתוף.

המנחה / אחד המשתתפים מתעדים את הנושאים העולים מתוך השיח.

המנחה מוביל את הקבוצה למיין את התחומים שעלו מהמשתתפים לקטגוריות, למשל: כלים מעשיים, עיכובים טכניים, רצון לחומרים, תחושת ביטחון של המורה ועוד.

מנתחים במשותף את הנתונים שעלו מחלוקת הקטגוריות וחושבים יחד על דרכי פעולה.

1.2 אבני דרך OECD 2030

אבני דרך <<<

רציונאל

אבני דרך OECD 2030 מאגדות בתוכן את המיומנויות, הגישות והערכים להם ידקק תלמיד שמתחיל את דרכו בכיתה א', כאשר יסיים את 12 שנות לימודיו. המבט אל מכלול המיומנויות, הגישות והערכים מעצים את העשייה החינוכית, הערכית והחברתית כמוקד משמעותי בקידום מיומנויות אלה. הכלי נועד להעלות למודעות את המיומנויות, הגישות והערכים ומתוך כך את ברור תפיסת מוביל החח"ע, ביכולת ההטעמה של המיומנויות הללו.

הכלי כולל

- < 36 כרטיסים דו צדדיים: בצד אחד שמות הגישות, המיומנויות והערכים ובצד השני הסבר קצר.
- < 4 כרטיסי כותרות: מיומנויות, גישות, ערכים, גישות ומיומנויות (יש לגזור את הכרטיסיות)
- < לוח ארגון חודשי

דרכי פעולה

- < המנחה יבקש מכל משתתף לכתוב ארבע פעולות משמעותיות שעשה / קידם בתחום החינוך חברתי ערכי (בחשיפה למורים ניתן לבחור גם מתחומים חינוכיים נוספים).
- < המנחה יפזר על הרצפה את כרטיסי המיומנויות, הגישות והערכים.
- < כל משתתף יעבור בין הכרטיסים ויציין ליד כל פעולה שכתב איזו מיומנות / גישה / ערך הפעולה קידמה.
- < המשתתפים ישתפו בחוויה של חיפוש המיומנויות.
- < המנחה / אחד המשתתפים יערכו טבלת אוסף הפעולות על פי המיומנויות / הגישות / הערכים.
- < המנחה יוביל שיח סביב הנתונים שיעלו מתוך הטבלה (עד כמה אנחנו עסוקים בערכים / מיומנויות / גישות? במה מהתחומים מתעסקים הכי הרבה? באיזה תחום הכי מעט?)
- < המנחה והמשתתפים יחשבו על דרכי פעולה לתכניות עבודה סביב קידום הנושא של אבני הדרך 2030.
- < המנחה יציע להשתמש ב"לוח תכנון חודשי" שבערכה, לוח המזמין את המשתתף לציין את הפעולות המתוכננות לחודש הבא, ולבחון את עצמו אלו מיומנויות / גישות / ערכים הפעולות מקדמות.

לוחות כוללים

אבני דרך <<<

רציונאל

הלוחות הכוללים הינם כלים "רוחביים" המזמינים את התלמידים לייצר שיח סביב הנושאים החברתיים ערכיים המשתנים. ניתן לתלות את הכלים בכיתה / במסדרונות בית החינוך / במרכזי למידה / בהפסקות פעילות ועוד.

לכל כלי יש לייצר שאלות / משימות על פי ההנחיות הקשורות לכלי בהתאם לנושא המשתנה.

מומלץ:

< ניילון את הכלים כדי לשמור עליהם לשימוש חוזר.

< במידה ותולים את הכלים על קירות / לוחות - להצמיד סקוצ'ים לכלי המשחק וללוחות.

2.1 פיצוחים

אבני דרך <<<

הכלי כולל

< לוח פיצוחים

< כרטיסי פיצוחים בשלושה צבעים (יש לגזור מראש את כרטיסי הפיצוחים)

הכנה למשחק:

< יש להכין מאגר שאלות על פי סדר ה-א'-ב' העוסקות בנושא הנבחר.

מהלך ההפעלה

< מטרת המשחק: להצליח לייצר טור / שורה.

< בוחרים מנחה ומתחלקים לשתי קבוצות.

< כל קבוצה מקבלת "כרטיסי פיצוחים" בצבע שלה.

< על לוח הפיצוחים מוצגות אותיות.

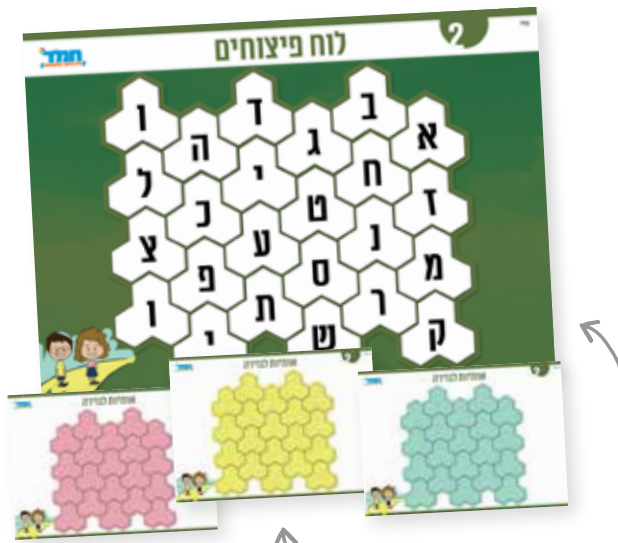
על קבוצה אחת לייצר רצף אחיד של אותיות בצבע שלה לרוחב - שורה.

על הקבוצה השנייה לייצר רצף אחיד של אותיות בצבע שלה לאורך - טור.

< הקבוצה הראשונה בוחרת אות והמנחה שואל שאלה המתחילה באות שנבחרה.

תשובה נכונה מזכה ב"כיסוי" משבצת הפיצוחים בכרטיס בצבע של הקבוצה.

תשובה שגויה מעבירה את השאלה לקבוצה השנייה.

מהלך הפעילות

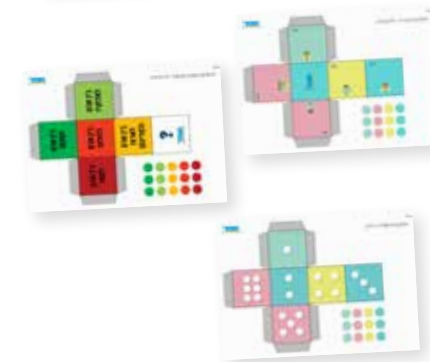
- ← כל משתתף בוחר חייל ומניח אותו בנקודת ההתחלה.
- ← מניחים את כרטיסי ה"משימות" וה"שאלות" במקום המתאים על הלוח.
- ← כל משתתף זורק את קוביית המספרים פעם אחת. המשתתף שהקובייה שזרק נפלה על המספר הגבוה ביותר הוא הראשון, והבאים אחריו ייקבעו על-פי סדר הישיבה לפי כיוון השעון (במידה ולשני ילדים יצא מספר זהה, הם זורקים שנית את הקובייה).
- ← המשתתפים מתקדמים בלוח על-פי המשימות / השאלות / השימוש בקוביות כפי שצוין לעיל (בכותרת "לתשומת לב").
- ← המנצח - המשתתף שהגיע ראשון לקו הסיום או המשתתף שהשיג את מירב המשימות.

- ← במידה ושתי הקבוצות לא ידעו את התשובה, מכסים את האות בכרטיס בצבע השלישי.
- ← המשחק מסתיים כשאחת הקבוצות מסיימת את הטור או השורה מקצה אל קצה.

2.2 לוח מסלול "שבילים"

אבני דרך

הכלי כולל

- ← לוח מסלול "שבילים" (בהשראת "בשבילי החינוך")
- ← 45 כרטיסי משימות ושאלות ריקים (יש להכין לבד)
- ← 3 פריסות של קוביות (יש לגזור ולהכין את הקוביות מראש)
- ← חיילים (מודפסים על לוח פריסות הקוביות, יש לגזור מראש)

הכנה למשחק

- ← יש להכין מאגר של שאלות ומשימות סביב הנושא הנבחר.

לתשומת לב:

הכלי מכיל שלוש קוביות: אבני הדרך, קובייה ריקה לכתיבה עצמאית וקוביית מספרים. ניתן להעצים את הנושא הנבחר סביב מושגים בחמ"ד: 'מטרות חזון החמ"ד' ו'אבני הדרך'. לדוגמא אפשר לציין על המסלול את 'מטרות חזון החמ"ד', ובזריקת קוביית 'מטרות חזון החמ"ד' מגיעים אל המטרה המתאימה ומבצעים פעולה הקשורה ללמטרה זו, בהתאמה לנושא הנבחר.

2.3 לוח ארגון חודשי / תקופתי / שנתי

אבני דרך <<<

רציונאל

התלמידים בבית החינוך חווים הרבה מאוד תכניות והפעלות, הן בתחום החברתי ערכי, הן בתחומי הקודש והן בתחומי המקצועות השונים. כדי להעלות את המודעות של התלמידים ולהבדיל בין ההפעלות והתכניות השונות לבין הנושא החודשי, המורה יציין בלוח ארגון את הפעילויות הצפויות הקשורות לנושא.

ניתן לתלות את הלוח בכיתה / במסדרון / בכניסה לבית החינוך / בלוח המודעות וכו'. מומלץ לניילן את הלוח לשימוש חוזר.

הכלי כולל

לוח ארגון <

דרכי פעולה

< המורה ימלא את כותרות ה"שביל" וה"חודשים".

< המורה יציין את הפעולות הצפויות ואת התאריכים.

< ניתן לציין במשפט קצר מתחת לכל פעילות את ההקשר בין הפעילות לנושא.

כלים ל"שביל העין הטובה"

אבני דרך <<<

רציונאל

הכלים המצורפים בזאת נועדו להטמיע ולהעמיק את נושא העין הטובה בהיבטים נרחבים יותר של הפסקות פעילות / הפעלות למהלך התקופה / מרחבים מקדמים למידה ועוד.

להטמעת החומרים הן בחדרי המורים והן במערכי שיעור ניתן לסרוק את הברקוד או להיכנס לאתר מינהל החמ"ד, [שביל העין הטובה](#).

הכלים המצורפים בזאת נועדו להטמיע ולהעמיק את נושא העין הטובה בהיבטים נרחבים יותר של הפסקות פעילות / הפעלות למהלך התקופה / מרחבים מקדמים למידה ועוד.

3.1 כרזות של עין טובה

אבני דרך <<<

הכלי מכיל

< 7 כרזות

דרכי פעולה

< הכרזות כוללות היגדים והפניות להפעלות שונות. ניתן לתלות את הכרזות בכיתות / במסדרון / במרכזי פעילות ועוד.

< מומלץ לניילן את הכרזות לשמירה ולשימוש חוזר.

3.2 כשעין טובה פוגשת...

אבני דרך ←←

רציונאל

"אמר בן עזאי: בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך ומשלך יתנו לך. אין אדם נוגע במוכן לחברו ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימה" (יזמא דף ל"ח, סוף ע"א תחילת ע"ב).

הבסיס של עין טובה הוא אמונה שלמה שאין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימה.

הכרה זו משחררת את האדם מקנאה ומאפשרת לו להתמקד במוכן לו. אחד מהסימנים לעין טובה הוא הרצון הכן הטמון בנו להתפלל על הכלל ועל הפרט ולנסות להיטיב לזולת. אדם בעל עין טובה ישמח בטובתו של האחר, יעודד ויתמוך. אדם בעל עין טובה ישמח לתת משלו לזולת, בחומר וברוח.

בשיעור זה נתרגל עם התלמידים התבוננות בעין טובה באמצעות משחק זיכרון. דרך המשחק ילמדו התלמידים מהם הסימנים לעין טובה ובע"ה יתנהגו בהתאם.

הכלי מכיל

← 16 כרטיסיות

"כשעין טובה פוגשת..." מתוך המערך "כשעין טובה פוגשת...", לימוד זכות, שכבה צעירה

שיעור 9

<http://meyda.education.gov.il/files/hemed/yesodi/m-halev/limud/bonim3.pdf>

(מגיעות בשלושה עותקים)

דרכי פעולה

שלב א' - איך תרגיש כש...

← נשב עם התלמידים במליאה ונספר את שני המקרים.

איך תרגיש 1: נניח שמתקיימת בבית הספר תחרות החנוכייה היפה. חבר פנה אליך וביקש שתעזור לו. נתת לו רעיון וגם עזרת לו לבנות את החנוכייה לתערוכה. בסוף הוא זכה במקום הראשון. איך תרגיש?

איך תרגיש 2: נניח שאתה תלמיד חרוץ ושקדן, מאזין בקשב רב לדברי המורה לתורה ומצטיין בלימודיך. לפני הבחינה פנה אליך המורה לתורה וביקש ממך ללמוד עם דני, תלמיד חלש בלימודים ולא מרוכז. אתה מסכים בשמחה כי אתה אוהב לעזור. אתה לומד עם דני ומתאמץ להסביר לו את החומר הנלמד. כשהחזירו מבחנים התברר לך שדני קיבל ציון גבוה משלך ב-15 נקודות, כי שכחת לענות על חלק ב' של שאלה. איך תרגיש?

← נאזין לתשובות התלמידים (חשוב לתת מקום גם לרגשות טבעיים של אכזבה דווקא על רקע הצלחת החבר).

← כשמישהו אחר מצליח יותר מאתנו או כשיש לו דברים שאין לנו זה גורם לנו לקנא. כשאנו מקנאים אנחנו עצובים ומרגישים לא טוב כאילו נצבט לנו משהו בלב.

← נעלה דוגמאות נוספות שעלולות ליצור קנאה: כשמישהו עונה תשובה יפה בכיתה והמורה מתפעלת ממנו, כשמישהו מצייר / מנגן / כותב יפה, כשמישהו לבושה יפה או שיש לה חפץ מיוחד.

← איזו מידה אנחנו צריכים כדי להתגבר על ההרגשות הקשות?

שלב ב' – להתבונן בעין טובה:

- ← אחת הדרכים להתמודד עם הקנאה היא העין הטובה. כדי שוהיה בעלי עין טובה אנו צריכים להתאמן כל הזמן. כיצד מתאמנים?
- ← נדגים התבוננות בעין טובה לגבי האירועים שבפתיחה:
 - כשעין טובה פוגשת תלמיד שזכה בתחרות היא שמחה בשמחתו.
 - כשעין טובה פוגשת תלמיד שהצליח במבחן היא שמחה בשבילו ומאחלת לו המשך הצלחה.
- ← כששמחים בהצלחת החבר ומתבוננים בו בעין טובה – מרגישים בלב שמחה.
- ← נחלק לכל קבוצה ערכת משחק "כשעין טובה פוגשת..." (בכרטיסיות).
- ← נתחלק לקבוצות ונסביר את המשחק:
 - **בשלב ראשון** על הקבוצות להתאים לכל כרטיס את הזוג התואם. אפשר לערוך תחרות בין הקבוצות ולהתאמן בהתבוננות בעין טובה בקבוצה המנצחת.
 - **בשלב השני** נשחק משחק זיכרון: נערבב את הכרטיסים ונייח אותם כשהכיתוב כלפי מטה. כל תלמיד בתורו ירים שני כרטיסים וינסה לתאם ביניהם. המנצח – התלמיד שצבר את מירב הזוגות (גם כאן אפשר לתרגל עם התלמיד המנצח התבוננות בעין טובה).

3.3 עין טובה כלפי עצמי וחבריי

אבני דרך ←←←

רציונאל

המידה לדון לכף זכות כוללת גם את האחרים אך גם את עצמי. בפעילות נכיר את הכוחות הטובים הקיימים בנו ובחברינו, נעצים תכונות אופיי וכישרונות ונלמד לפרגן אחד לשני.

הערה: לכלי תואמת כרזת היגדים המצורפת לערכה 3.1.

הכלי מכיל

← שלוש ערכות קלפי משחק המכילות תמונות ומידות טובות (יש לגזור מראש).

דרכי פעולה

- ← נתחלק לקבוצות ונבקש מכל קבוצה לשבת במעגל.
- ← נפזר במרכז כל מעגל את הכרטיסי המידות הטובות והתמונות.
- ← על כל תלמיד בתורו לבחור תמונה המתארת לדעתו מידה טובה שיש בו ולספר עליה. לאחר מכן יבחר כרטיס ובו כתובה מידה טובה שמתאימה לדעתו לאחד מחברי הקבוצה ויעניק לו אותה.

3.4 קופסת העין הטובה

אבני דרך <<<

הכלי מכיל

פריסה של קופסת ה"עין הטובה". יש להכין את הקופסה מהפריסה.

כרזה <

דרכי פעולה

- < מניחים את הקופסה בכיתה / במסדרון וכו'.
- < התלמידים מכניסים לקופסא פתקים של מעשי עין טובה שלהם או שחבריהם עשו עבורם.
- < ניתן לערוך הגרלה שבועית / חודשית וכו'.
- < בנוסף ניתן לתלות על הכרזה נילוניות שקופות עם שמות תלמידים / אנשי צוות.
- < התלמידים יוכלו לכתוב מילים טובות ומפרגנות ולהכניס לתוך הנילוניות.

כלים לשביל הדיבור

אבני דרך <<<

רציונאל

התלמידים יחשפו לתכנים הקשורים לנושא הדיבור הטוב באמצעות סיפורים, אמרות ומשלים, תוך הפניות להפעלות שונות בנושא. ההפעלות יהיו חשופות בפני התלמידים במהלך השיעורים ובהפסקות כדי ליצור רצף של הטמעת הנושא לאורך כל התקופה.

להטמעת החומרים הן בחדרי המורים והן במערכי שיעור ניתן לסרוק את הברקוד או להיכנס לאתר מינהל החמ"ד, <http://meyda.education.gov.il/files/hemed/yesodi/m-halev/tahara/tahara.pdf>

4.1 כרזות

ישנן חמש יחידות הכוללות היגדים והפניות להפעלות.

הכלי מכיל

5 כרזות <

דרכי פעולה

- < הכרזות כוללות היגדים, משלים וסיפורים. בחלק מהכרזות ישנן הפניות להפעלות שונות. ניתן לתלות את הכרזות בכיתות / במסדרון / במרכזי פעילות ועוד.
- < מומלץ לניילן את הכרזות לשמירה ולשימוש חוזר.

4.2 פרוסות של עוגה

אבני דרך <<<

רציונאל

תלמידים אשר יתרגלו להשתמש במילים טובות ולראות את הסביבה בעין טובה, יטמיעו את הלשון הטובה כלפי כל המציאות הסובבת אותם.

כלי ה"עוגה" מאפשר להעצים את המבט של העין הטובה כלפי העובדים בבית החינוך (שומר / אב בית / מזכירה וכו') ולמנף את השימוש במילים טובות כלפיהם.

הכלי מכיל

8 פרוסות של 'פרוסות עוגה'.

הכנה

יש להכין את פרוסות העוגה מראש.

דרכי פעולה

מניחים את "פרוסות העוגה" בכניסה לבית החינוך / במסדרון. בכל "פרוסת עוגה" מצוין שם של אחד העובדים בבית החינוך. התלמידים ממלאים פתקים של מילים טובות כלפי אותו עובד.

ניתן להניח "עוגה אחת" גדולה בכניסה לבית הספר, ולעשות בה חריצים. כל חריץ יהיה "פרוסת עוגה" ובו התלמידים יכתבו מילים טובות כלפי מישהו אחר מהצוות.

4.3 מילים של שינוי

אבני דרך <<<

רציונאל

כדי להעלות את השימוש במילים הטובות ניתן לחשוף את התלמידים למילים של שינוי והעצמה, בבחינת "דיבור יוצר מציאות".

איסוף המילים: אבישי מתיה

הכלי מכיל

50 כרטיסים דו צדדיים, סך-הכול 100 מילים של שינוי.

דרכי פעולה

ישנן אפשרויות רבות לשימוש בכרטיסים אלה, החל מתלייה על קיר לחשיפה, דרך משחקים בהם כל תלמיד בוחר את המילה שיש בו או את המילה אותה היה רוצה "לרכוש" לעצמו. כמו כן, תלמיד יכול לבחור את המילה אותה ירצה לקחת על עצמו לתקופה הקרובה ולכתוב לעצמו דרכי פעולה בהן יוכל להטמיע את המילה שבחר.

ניתן לערוך "יריד בחירות של מילה טובה" - כל קבוצה בוחרת מילה או יותר ועורכים תעמולת בחירות - פרסומות ותשדירים, ובסוף מציבים מעין "קלפי" לבחירת המילה.

המורה יכול להשתמש במילים אלה באופן עקבי בכיתה כגון: בהארות חיוביות בעל-פה או בכתב על משימות, התנהגות, הישגים לימודיים וכו'.

ניתן לייצר כרטיסים קטנים של המילים הללו, והתלמיד צובר את הכרטיסים ולאחר תקופה זוכה בפרס.

4.4 קווה קווה המילה הטובה - פריסה של קווה קווה

אבני דרך <<<

רציונאל

השימוש במילים טובות על האדם עצמו ועל הזולת מרגיל את האדם לראות בעין טובה, ללמד זכות ולהרגיל את עצמו לדבר באופן חיובי כלפי הסובב אותו.

הכלי מכיל

פריסה של - 'קווה קווה המילה הטובה' (יש להכין מראש) בארבעה עותקים.

דרכי פעולה

כרטיסי 'מילה טובה עושה לי טוב' - יש לגזור מראש את הכרטיסים.

- כל תלמיד ישחק בתורו, יענה על התשובה / יבצע את ההמשימה.
- כל תשובה או משימה ידכו את התלמיד בכרטיס חיוך. ניתן לצבור את הכרטיסים לאורך זמן ולקבל עליהם צ'ופר מהמורה.

4.5 קלפי רביעיות - טהרת הלשון -

מתוך שיעור 11 צעירים

אבני דרך <<<

הכלי מכיל

36 קלפי רביעיות

דרכי פעולה

הקלפים מחולקים לרביעיות בתשעה נושאים. כל ארבעה קלפים עם כותרת זהה יוצרים סדרה ונקראים "רביעייה".

מטרת המשחק: לצבור כמה שיותר "רביעיות".

מערבבים את כל הקלפים.

מחלקים לכל משתתף באופן אקראי ארבעה קלפים. שאר הקלפים מונחים במרכז בתור "קופה", כשפניהם כלפי מטה ולא רואים את הכתוב.

המשתתפים מנסים להשלים את סדרות ה"רביעיות" שבידם:

- כל משתתף שואל בתורו את אחד המשתתפים האחרים אם יש ברשותו קלפים מקטגוריה מסוימת (בכל תור אפשר לשאול על קטגוריה אחת בלבד).
- אם לחבר יש קלף מתאים - השואל עובר לתת-קטגוריה, כלומר שואל על אחת משלושת האפשרויות הכתובות בכרטיס (בכל כרטיס תת-קטגוריה אחת צבועה באדום - עליה לא שואלים).
- אם בעל התור ניחש נכון גם את תת-הקטגוריה - החבר מעביר אליו את הקלף, והשואל זוכה בתור נוסף.

- אם לחבר אין קלפים בקטגוריה הנשאלת או שאין לו את תת-הקטגוריה המסוימת שעליה נשאל - השואל לוקח קלף נוסף מן הקופה ועוברים הלאה למשתתף הבא.
- ← שחקן שהצליח להשיג ארבעה קלפים מאותה הקטגוריה מראה זאת לחבריו וזוכה בתור נוסף.
- ← המשחק מסתיים כאשר כל הקלפים מחולקים לסדרות.
- ← המנוצח הוא מי שיש לו הכי הרבה סדרות.

הצעה נוספת

- ← נחלק את הכיתה לארבע קבוצות כך שכל קבוצה תתפקד כשחקן יחיד.
- ← נשחק את משחק הרביעיות.